

Rom 12, 9

9: La kjærligheten være uten hykleri. Avsky det som er ondt! Hold dere til det som er godt!

Tidligere har Paulus i dette kapitlet skildret det kristne livet i store hovedtrekk. Han har formant Guds barn til å gi seg selv som offer, ikke å bli dannet lik denne verden, men forvandles og fornyes så de mer og mer kan prøve hva som er Guds vilje. Sluttelig at de som lemmer på Kristi legeme i ydmykhet skal holde seg til sitt eget kall. Så følger nå her en strøm av mer detaljerte formaninger til å leve det kristne livet, - da alt sammen som frukt av kjærligheten, som det først og sist siktes til her.

Hovedemnet her er altså kjærligheten. Kjærligheten er jo, som Paulus også sier i neste kapittel, hele "lovens oppfyllelse". På samme måten taler han også andre steder: "Hele loven er oppfylt i ett ord, nemlig dette: Du skal elske din neste som deg selv" (Gal 5: 14). "Budets siktemål er kjærlighet som kommer av et rent hjerte, av en god samvittighet og fra en oppriktig tro" (1Tim 1: 5). Vi har jo ikke sterke nok ord til å skildre hvor uendelig stor betydning dette emnet har, dette som apostelen sier er "budets siktemål", er "oppfyllelsen av loven", ja, som han sier er det største Guds Ånd virker i oss. I 1Kor 13 sammenfatter han alt Den Hellige Ånd virker i oss, i "disse tre: tro håp og kjærlighet". Men umiddelbart fortsetter han: "Men den største av dem er kjærligheten"*. Måtte vi da våkne opp og huske på at da er det ikke likegyldig hvordan vi har det med kjærligheten! Ja, måtte Gud selv i sin nåde tale med hver eneste én av oss om dette spørsmålet! Sjelefienden lar oss aldri få være i fred med noe som helst av det Gud virker i oss. Stadig forsøker han å påvirke sinnene våre.

[* For selv om troen griper Kristus, og dermed er det eneste som fører til at vi blir rettferdiggjort, er likevel kjærligheten i seg selv større. Dels gjennom det den selv virker (å gi og gjøre alt godt, mens troen, som en utrakt tom hånd, bare tar imot), dels også ved at den "faller aldri bort" (1Kor 13: 8).]

En finere form for egenrettferdighet vil gjøre vår kjærlighet og vår praktisering av denne til frelsesvei. Men det er minst like ille å se hvordan det foregår i den andre grøften. Som kristne har vi lært den store grunnsannheten om at vi blir rettferdiggjort ufortjent, bare ved troen på Kristus, og at vi ved denne troen også får den nye, himmelske kjærligheten. Men så begynner noen av disse etter en tid å bli så kalde og døde, og vi ser lite både til kjærligheten og dens frukter hos dem. Nå ser det ut som om de bare "lever for seg selv". Vi ser de har ofte også veldig lett for å trøste seg selv i denne situasjonen, med at vi blir jo frelst bare av nåde, ved tro - som om vi skulle kunne bli frelst gjennom en tro som ikke virker noen kjærlighet. Det er særlig overfor slike sørgelige bedrag at vi både titt og alvorlig bør huske på det Herrens ord lærer oss på dette området. Visst er det sant at vi blir rettferdiggjort utelukkende av Guds nåde, ved troen på den kjærligheten som Gud elsket oss med i Kristus, og ikke gjennom noen vår kjærlighet. Men det er ikke sant at vi blir rettferdiggjort gjennom en tro som ikke virker kjærlighet.

Nei, sier Paulus, "om jeg har all tro, så jeg kan flytte fjell, men ikke har kjærlighet, er jeg ingenting" (1Kor 13: 2). "Det er like umulig at den levende troen kan være uten kjærlighet, som at ilden kan være uten varme" (Luther). Når Skriften lærer at vi blir rettferdiggjort bare ved tro, så menes bare den troen som gjør hjertet levende og varmt i kjærlighet. Herren Kristus sa selv: "Av dette skal alle forstå at dere er mine disipler, om dere har kjærlighet til hverandre" (Joh 13: 35). Og i sitt første brev gjentar Johannes på nytt og på nytt at det er nettopp gjennom kjærligheten at vi "vet at vi er av sannheten", vet vi "er Guds barn", "er født av Gud" osv. Hvis vi én gang er kommet til troen, så vet vi også hvordan vi fikk en ny og brennende kjærlighet i hjertene våre. Ikke bare til den nådige Gud, som tilgav oss alle syndene våre, men også til alle mennesker. Først og fremst som "broderkjærlighet" til alle dem vi opplevde åndelig samfunn med, de som trodde og elsket Jesus. Men også en "kjærlighet til alle" (2Pet 1), så vi i inderlig omsorg er opptatt med at alle mennesker må bli frelst og salige.

Hvis vi da ikke har denne kjærligheten, hvordan står det da til med vår tro? Da kan vår selvsikkerhet og fred være aldri så sterk, og vårt lys over Ordet være aldri så stort. Likevel er troen vår nå ganske visst bare en skygge av det den en gang var, - når den ikke lenger virker noen kjærlighet. Se hvor store og prisverdige gjerninger Herren Kristus tross alt fant hos menighetens engel i Efesus. Likevel hadde han mistet sin første kjærlighet. Og dette, sier altså Kristus, er et så avgjørende tegn, ja så stort et "frafall", at hvis det ikke skjedde en omvendelse, så skulle til og med lysestaken bli flyttet fra dem. "Jeg vet om gjerningene dine", sier Herren, "arbeidet ditt, tålmodigheten din, og at du ikke kan tåle dem som er onde. Og du har prøvd dem som sier de er apostler, og ikke er det, og du har funnet ut at de er løgnere. Og du har holdt ut, og du har tålmodighet, og du har arbeidet for mitt navns skyld uten å bli trett. Likevel har jeg dette imot deg, at du har forlatt din første kjærlighet. Husk derfor hvor du er falt fra! Omvend deg og gjør de første gjerningene, ellers skal jeg brått komme over deg og flytte lysestaken din fra sitt sted, hvis du ikke omvender deg" (Åp 2: 1-5).

Her ser vi at kjærligheten også er en helt spesiell ting i hjertet. Og vi kan altså ha mistet den midt oppe i så prisverdig virksomhet, så kraftige og kristelige gjerninger som dem Kristus regner opp her. Når du altså ikke lenger ligger ved Jesu føtter, i nød over all din synd, men selv er blitt så kristelig, og derfor heller ikke lenger blir tent opp i kjærlighet til brødrene. Paulus viser også i 1Kor 13: 1-3 hvordan vi kan ha mistet denne kjærlighet, selv når vi ennå har de mest kristelige gjerningene. Der sier han: "Om jeg taler med menneskers og englers tunger, men ikke har kjærlighet, er jeg blitt en lydende malm eller en klingende bjelle. Og om jeg har profetisk gave og forstår alle hemmeligheter og har all kunnskap, og om jeg gir bort alt det jeg eier til mat for de fattige, og om jeg gir mitt legeme til å brennes (som martyr på bålet), men ikke har kjærlighet, gagnar det meg intet". Hvor markert dette altså forholder seg, burde sannelig vekke oss, så vi prøver oss selv innfor Herrens åsyn, hvordan det står til akkurat nå med vår kjærlighet!

Både av Kristi og av apostelens ord ser vi jo at uansett hva vi er, hva vi tror eller utretter, hvis vi ikke har denne virkelige kjærligheten i hjertet, som fødes ved troen, så er alt sammen falskt, og bare et bedrag. Det kan se så kristelig og pent ut det bare vil. Måtte vi huske dette, og grunne på det alle vårt livs dager!

Vi har sett hvor nødvendig den sanne kjærligheten er. Nå skal vi se nærmere på hva kjærligheten består i, og hvordan den på rett måte bør stadfeste seg selv i det virkelige liv.

La kjærligheten være uten hykleri. Se hvor fint og treffende Paulus retter spissen på Åndens sverd mot det rette punktet i hver eneste sak. Om "profeti" sa han at det farligste var om den ikke var "i overensstemmelse med troen". Om den som hadde en "tjeneste", at den vanligste feilen var at en forsømte å "bruke den i tjenesten". Om den som "gir", og generelt den som "viser barmhjertighet" at den mest utbredte feilen var at en ikke gjorde det "i gavmildhet" og "med glede" osv. Så sier han altså her om "kjærligheten" at det viktigste er at den må "være uten hykleri". Det aller verste er altså at kjærligheten blir hyklersk, falsk. Altså bare et skuespill. Paulus vil vel ikke ha sagt at kjærligheten i seg selv er hyklersk. Nei, der den i det hele tatt finnes, der er den alltid i seg selv oppriktig. Men apostelen vil ha sagt at menneskene selv er hyklerske og spiller en kjærlighet. At mange, som ikke har den virkelige kjærligheten, likevel gjennom vennlige ord og framferd spiller en kjærlighet. Ja, gjør til og med mye godt mot mange mennesker. Men i hjertet sitt elsker de dem ikke. De hater dem kanskje til og med, og snakker vondt om dem bak ryggen deres.

Det er en slik hyklersk kjærlighet Paulus angriper, når han sier: "La kjærligheten være uten hykleri". Johannes taler også om en slik hyklersk kjærlighet når han sier: "Mine små barn, la oss ikke elske med ord eller med tunge, men i gjerning og sannhet" (1Joh 3: 18). Dette er svært skarp tale om den kjærligheten som bare er et skuespill - "elske med ord eller med tunge" -. Men denne hyklerske kjærligheten er et så forferdelig onde at apostelen ikke har ord for å brennemerke den sterkt nok. Og her må en virkelig undre seg over at allerede hos disse første kristne regnet altså apostlene med, ja støtte faktisk på, noe så falskt og ille som denne hyklerske kjærligheten. Legg merke til at dette er hos dem som de kaller sine "barn", ja, "Guds kjære, kalte og hellige".

Og når apostlene fant så alvorlige feil og mangler hos disse første kristne, som de gav så gode skussmål, så må vi aldri fristes til å innbille oss at vi er feilfrie og hellige straks vi er omvendt og får troen. Eller tro vi ikke behøver noen formaning og tukt. Vi må heller ikke omgående fordømme oss selv eller andre, om vi også i oss og vår tid finner noe liknende. Nei, vi må bare ta formaningen til hjertet, be Gud om tilgivelse for denne synden, tro denne tilgivelsen, og så søke Guds nåde til helliggjørelse. Det er en særdeles nødvendig formaning, dette: "La kjærligheten være uten hykleri!" For de kristne skal alltid være et trofast og oppriktig folk. Alltid helt forskjellig fra den falske, troløse verden. Slik er det vel også vanligvis, men fienden vil ødelegge alt som er godt og rett. Han vil stadig på nytt friste oss til alt vondt. La oss derfor våke, og be om nåde til å bevare den oppriktige kjærligheten!

Avsky det som er ondt! Hold dere til det som er godt! Det er nok riktigst å oppfatte dette som en tilføyelse til det som er sagt like foran - spesielt fordi det etter gr. språket egentlig heter: "avskyende

(eller: i det dere avskyr) det onde, fastholdende det gode". Og dette gir oss da et ennå dypere innblikk i apostelens egentlige siktemål. Legg merke til hvordan han taler! "La kjærligheten være uten hykleri, slik at dere avskyr det onde og isteden holder dere til det som er godt". Her legger vi merke til at han også refser det hykleriet som ofte bare er et resultat av at vi er feige, at vi har menneskefrykt og heller vil ta vare på et godt forhold til mennesker. Og for å beholde dette vennskapet, tier en så om det onde når en er sammen med menneskene - tier kanskje til og med om det som kan føre til deres evige fortapelse. Luther sier om dette at "vi ser gjennom fingrene med, ja, kanskje til og med ler og lar det se ut som om vi er med på notene, at våre medmennesker gjør synd, for vi vil ikke ergre dem med å fortelle hvor alvorlig synden er hos dem".

Paulus sikter her til den dype, åndelige kjærligheten som er så oppriktig opptatt med sin nestes evige vé og vel at han heller vil tale alvorlig til ham om synden, og dermed kanskje såre ham og miste vennskapet, enn gå der og tie om den farlige tilstanden han ser han er oppe i. Dette sier også Luther sanne ord om: "En rett kjærlighet lar ikke tanker om sitt forhold til denne vennen, være avgjørende; hvor stort bruk han har for vennskapet med ham, hvor verdifullt samfunnet med ham er, og hvor forferdelig det ville være å bli uvenn med ham". Nei, den rette kjærligheten ser på vennens sanne og evige vel. Hater og angriper derfor det som kan skade ham, er på vakt og advarer mot det som kan føre ham på avveie - om det så skulle være hans far, hans mor, bror eller søster.

Av sammenhengen ser vi vel nå at ordene: "Avsky det som er ondt!", når det gjelder vår neste, innebærer at vi i oppriktig kjærlighet må påtale dette. Men da må ingen oppfatte det som om apostelen her gir noe som helst medhold til den praksis i å påtale det onde som vi ser hos enkelte. De avskyr og refser bare synden hos andre, men ikke hos seg selv. Dette er jo svært alvorlig; at en påtaler synden når en ser den hos andre, men uten en mine kan akseptere det samme hos seg selv. Ja, til og med unnskylder og bortforklarer det hos seg selv, men refser det samme som grov synd hos andre. En setter vakre navn på det, når det viser seg hos oss selv. Men omtaler det med sterke ord og vendinger når en ser det hos andre. Når en f. eks. selv har fått litt mer av disse jordiske godene, da kaller vi det "en Guds velsignelse". Men når en ser andre mennesker får det, da omtaler en det med et sukk som "rikdommens forførelse" for sjelene.

Når en selv blir elsket og æret, da ser en bare Guds og menneskers godhet i dette. Men når en bror blir gjenstand for samme kjærlighet og aktelse, da heter det "en fryktelig avgudsdyrkelse". Når du selv kanskje i opphisset sinne taler sterke ord til en broder, da sier du at du har talt til ham "i oppriktighet", eller "har sagt ham sannheten". Men når en bror, kanskje i den inderligste kjærlighet, og etter mye kamp og bønn innfor Gud, taler til deg om det han er redd kan være farlig for ditt evige vel, da oppfatter du det som mistenkeliggjørelse fra en som setter seg høyere enn deg. Slik er det elendige menneskehjertet. Hvis vi da altså fullstendig følger dette og refser hos andre det samme som en godtar hos seg selv, så er nok dette nettopp en hyklersk kjærlighet og en forferdelig form for nidkjærhet. Det var slik fariseerne levde, når de, slik Kristus skildrer det, kunne se flisen i sin brors øye, men ikke var klar over planken i sitt eget. For å gjøre det Paulus formaner oss til her, kreves det

altså at du aller først avskyr det onde hos deg selv, før du påtaler det hos din bror. Først da kan det å påtale synden få bli et kjærlighetsverk.

Men hvis det så virkelig er av kjærlighet du avskyr det onde hos din bror, så bør du også opptre i ydmykhet og inderlighet, som kjærligheten alltid gjør, når du skal påtale synden hos ham. Du må velge det rette tidspunktet. Ikke tale til ham når du selv er vred eller opphisset, men når du har det mest vennskapelige og fortrolige forholdet til ham. I Gal 6: 1-2 ser du andre forhold du må være oppmerksom på. Hvis du vil vinne og omvende din bror, så er altså det viktigste at du har en oppriktig kjærlighet til ham i hjertet, og at du beviser dette gjennom din framferd. Og så hører også dette med:

Hold dere til det som er godt! I den sammenheng dette står, vil apostelen si: Når du avskyr og påtaler det onde hos din neste, skal du også passe på at du ikke glemmer det gode, som tross alt også kan finnes hos ham. At du ikke hater og forkaster hele mennesket. Du må følge Herren Kristus som forbilde. Se f. eks. i Åp., kap. 2 og 3, hvordan han der refser det onde som han så hos de sju menighetene, men samtidig også erkjente det gode som ennå fantes hos dem. Selv der han tar fram en så alvorlig ting som at de hadde forlatt sin første kjærlighet, føyer han likevel til: "Men dette har du, at du hater nikolaittenes gjerninger, som jeg også hater". Legg også merke til hvordan han refser disiplene sine for deres uverdige diskusjon. Midt i straffetalen tilføyer han likevel: "Men det er dere som har holdt ut sammen med meg i mine prøvelser. Og jeg overgir riket til dere" (Luk 22). Å omtale det gode på denne måten, hos en bror som har syndet, er et velsignet middel til å åpne hjertet hans for den irettesettelsen han har fått.

Hvis du derimot bare er opptatt med det vonde hos ham, kan dette ha mange skadelige virkninger. Først skaper det et kaldt hjerte hos deg, mot ham. Dernest skaper det en vond holdning hos ham også. Han oppfatter det som en urettmessig påtale, og begynner også å se etter feil hos deg. Dermed ender dette som fra først av var en velmenende henvendelse, bare med gjensidig trette og mangel på kjærlighet på begge sider. Og da kan det gå akkurat som Paulus advarer galaterne mot: "pass på at dere ikke eter hverandre opp" (5: 15), at vi dreper kjærligheten som tross alt har mer betydning enn alle de gode sidene ved et bibelsk liv. Slik blir resultatet når vi ikke ser og merker oss det gode, ja, "holder oss til det som er godt" selv hos en bror som feiler. Og så mange feil kan han da aldri ha, at det ikke også skulle være noe godt hos ham, bare vi i kjærlighet er innstilt på å oppdage dette. Her lå det da altså også en side av den oppriktige kjærligheten; at vi, samtidig som vi avskyr det onde, også "holder oss til det som er godt".

Men denne tilføyelsen: "Hold dere til det som er godt!" kan tas i en mer vidstrakt betydning, slik også Luther har gjort; at kjærligheten bør være så fullstendig uten hykleri, så upartisk og hellig at du i like stor grad kan verdsette det gode hos din uvenn, som du kan refse det vonde hos din venn. At du altså "blir opptatt (bare) med det gode" uansett hvor det finnes. Det ligger til vår fordervede natur at hvis bare en person ikke "smaker" oss, så ser vi ikke noe som helst godt hos ham. Uansett hva han gjør, så tar vi det opp i verste mening. Slik skal ikke den rene og inderlige kjærligheten oppføre seg.

De kristne skal beholde hjerte og sinn i Guds fred, så de har et behersket og sant syn på tingene. De ser også det gode, uansett hvor det finnes, også hos den som har fornærmet dem. Ja, vi bør være så på vakt overfor vårt onde hjertes makt til å føre oss vill, at vi anstrenger oss mer for å se det gode hos den som har fornærmet oss, enn hos den som bare taler godt om oss. Gjør jeg ikke det, men isteden følger hjertets natur, og bedømmer allting ut fra menneskenes personlige forhold til meg, da er det straks slutt på den rene, upartiske kjærligheten. Men apostelen har ennå mer han vil tilføye: